

Podręcznik *Surgical foundations; essentials of thoracic surgery*

Mieczysław Dziedzic, Jolanta Harasim

Oddział Torakochirurgii Szpitala Klinicznego im. S. Szyszko, Zabrze

Kardiochirurgia i Torakochirurgia Polska 2006; 3 (1): 119–120

Recenzowana książka ukazała się dokładnie w setną rocznicę pierwszej na świecie operacji torakochirurgicznej, którą Jan Mikulicz-Radecki przeprowadził we Wrocławiu.

W *Przedmowie* autorzy – profesorowie Larry R. Kaiser z Filadelfii i Sunil Singhal z Baltimore – przypominają narodziny chirurgii klatki piersiowej. Od tego czasu torakochirurgia stała się samodzielną specjalnością o dużych możliwościach leczenia operacyjnego. Dostępne w naszym kraju obszerne angięjęzyczne podręczniki, które ukazały się w kolejnych wydaniach, różnią się zasadniczo od omawianej książki.

Essentials of Thoracic Surgery ma format B5 i małą objętość. Podręcznik jest napisany prostym językiem, przystępnym stylem, a wywody autorów są logiczne i przejrzyste. Liczne tabele i ryciny objaśniają treść, natomiast ramki ułatwiają zapamiętywanie. W książce zamieszczono ponadto algorytmy postępowania diagnostyczno-terapeutycznego. Szczegółowy skorowidz rozbudowanych haseł pozwala zainteresowanemu czytelnikowi na szybkie odnalezienie ich w tekście. W części ilustracyjnej autorzy szeroko czerpali z publikacji, będących kanonami torakochirurgii.

Szczególnością książki, co wyróżnia ją od innych tego typu publikacji, jest nowatorski podział na trzy zasadnicze części: *Podstawy, Choroby płuc, Pozapłucne choroby klatki piersiowej*.

W pierwszej części autorzy przypominają skrótowo niezbędne podstawy teoretyczne z zakresu anatomii i patofizjologii narządów klatki piersiowej, procedury diagnostyczne, skutki urazów klatki piersiowej i zasady resekcji tkanki płucnej. Rozdział poświęcony anatomii zawiera wiele rycin wyjaśniających niezwykle istotne dla chirurga stosunki topograficzne narządów, ich unaczynienie, unerwienie i funkcję. Opisano mechanikę oddychania, rolę przepony, szkieletu kostnego i mięśni dodatkowych. Przejrzyste ryciny ułatwiają zrozumienie opisów zawartych w tekście, a w dalszej części stanowią uzasadnienie zalecanej techniki operacyjnej.

W rozdziale o fizjologii płucnej, chociaż niezbyt obszernym, szczegółowo omówiono mechanizmy wentylacji, dyfuzji i perfuzji, a następnie zaburzenia gazometryczne. Dopiero na tej podstawie autorzy przedstawiają zagadnienia

opieki okołoperacyjnej, w tabelach podają wartości parametrów istotnych w wypadku oceny ryzyka operacyjnego i na końcu określają wskazania i zasady prowadzenia wentylacji mechanicznej. Zagadnienia są więc stopniowo rozwijane w kolejnych rozdziałach, wynikają z treści rozdziałów poprzedzających. Kolejny, czwarty rozdział, ilustruje przydatność kliniczną diagnostyki obrazowej, a także torakochirurgiczne metody diagnostyki inwazyjnej: torakoskopii, bronchoskopii i mediastinoskopii.

W rozdziale o urazach klatki piersiowej, poza rycinami przedstawiającymi patologię obrażeń i postępowanie ratownicze, podano również algorytmy postępowania doraźnego. Wyjątkowy jest rozdział o resekcjach płuc – zawiera tylko oryginalne ryciny autorów, ilustrujące dostępy i poszczególne etapy resekcji tkanki płucnej wraz z omówieniem następujących rękoczynów operatora. Pod tym względem jest to skondensowany atlas techniki operacyjnej, będący uzupełnieniem podręczników innych autorów. Z pewnością będzie on pomocny zarówno asyście, jak i torakochirurgom mającym już doświadczenie zabiegowe.

W drugiej części podręcznika omówiono zasadnicze problemy współczesnej torakochirurgii – nowotwory płuc i rozedmę, a także wady wrodzone i zagadnienia transplantacji płuc. Rozdział o wrodzonych chorobach płuc zawiera rys embriologii.

Ósmy rozdział to kompendium wiedzy o odoskrzelowym raku płuca wraz z podziałem na typy histologiczne, algorytmem decyzyjnym w pojedynczych zmianach ogniskowych, ryciną stacji węzłowych śródpiersia, opisem systemu klasyfikacji TNM i tabelami stopni zaawansowania raka płuca. Inne nowotwory omówiono w następnym rozdziale. Rozdział o rozedmie zawiera tabelę wskazań i przeciwwskazań do zabiegów redukcyjnych tkanki płucnej, a logiczną konsekwencją jest rozdział o przeszczepach płuc z tabelą wskazań do tych operacji.

W trzeciej części autorzy, odwołując się do lokalizacji anatomicznej stosowanej przez innych torakochirurgów, omawiają kolejno choroby ściany klatki piersiowej, tchawicy, przepony, opłucnej i śródpiersia. Ze względu na wagę problemu rozdziały o zwężeniach tchawicy oraz o zmia-

Adres do korespondencji: dr n. med. Mieczysław Dziedzic, Oddział Torakochirurgii, Szpital Kliniczny im. prof. St. Szyszko, 41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 13, tel. +48 32370 44 34, faks +48 32 271 03 34, e-mail: mdziedzic@poczta.onet.pl

nach chorobowych w śródpiersiu są rozszerzone. Podręcznik z założenia pomija chirurgiczne choroby przełyku, które także u innych autorów zajmują osobne miejsce, a opisano jedynie zagadnienia związane z patologią rozworu przełykowego.

Podsumowując, należy stwierdzić, że *Essentials of Thoracic Surgery* jest nowoczesnym podręcznikiem, którego cele dydaktyczne autorzy definiują na wstępie każdego rozdziału i konsekwentnie realizują poprzez jasność wykładu, zwięzłą formę i niezbędną syntezę teorii z wiadomościami praktycznymi.

Poszczególne zagadnienia zostały przedstawione skrótowo, chociaż każde z nich może być tematem obszernej monografii. Piśmiennictwo ograniczono jednak do pozycji najistotniejszych i źródłowych. Przed przeczytaniem opracowań obszernych i szczegółowych należy przeczytać tę książkę.

Podręcznik *Essentials of Thoracic Surgery* powinien się znaleźć w bibliotece każdego chirurga operującego w obrębie klatki piersiowej, a dla specjalizujących się w torakochirurgii – zgodnie z intencją autorów – ma być elementarzem.